

Bátorító hang az éjszakában

„Mindig örömmel jövök, szeretem a hívóimat, sokszor imádkozom értük” – mondja a református telefonos-lelkigondozó szolgálat (TLG) egyik önkéntese. Szakképzett, empátikus emberek várják karácsonykor is, hogy hangjukba kapaszkodjanak, akik magányosak vagy válságba jutott az életük.

„Mint az aranyalma ezüstitányéron, olyan a helyén mondott ige – idézte a november 12-i zsinati ülésen Bölcsei Gusztáv a Példabeszédek könyve 25. részének 11. versét. – De vajon van-e valaki, aki tud bármit mondani azok számára, akiknek élete krízisben van, akik félelmek, szorongások között élik napjaikat, vagy egyszerűen csak boldogtalanok?” A '70-es, '80-as években Magyarország nemcsak a felnőtt, de a 14 éven aluli lakosság körében is világszerte volt az öngyilkosságok terén. Ugyanakkor alig volt olyan fórum, ahová az emberek lelki problémáikkal fordulhattak volna. *„Istennek hála, hogy református egyházunkban voltak olyan elkötelezett szolgatársaink, akik nem maradtak tétlenek ebben a helyzetben. Istentől kapott elhívással és a felismert felelősséggel elkezdtek cselekedni”* – mondta a Zsinat lelkészi elnöke az immár harminc éve működő református telefon-lelkigondozó szolgálatról.

Kinyújtott kéz

1984. szeptember 1-én, a Budapest Kálvin téri gyülekezet irodahelyiségében szólalt meg először a mondat: *„Halló, áldás békesség! Itt a Református Telefon-lelkigondozás.”* P. Tóth Béla református lelkész javasolta az 1981-es debreceni Országos Diakóniai Konferencián, hogy indítsanak országos református telefon-lelkigondozói szolgálatot, mint amely eszköz tud lenni egyházunk kezében az alkoholizmus, a szenvedélybetegségek, a válások és az öngyilkosságok megelőzésére.

A szentendrei lelkészt a riasztó statisztikák mellett egy szomorú eset is motiválta: 1980 táján hallgatta a rádió egyik éjszakai műsorát, melyben a zenék között betelefonálhattak a hallgatók. Egy asszony gyötrődve hívta fel a műsort, és név nélkül, kínlódva elmondta, hogy boldog házasságban él, de nagy bajban van, mert a férje mellett egy másik férfival is titkos kapcsolatot tart. A műsorvezető rákérdezett:

- Boldog mind a kettővel?
- Igen, ő mindkettőt szereti, csakhoggy...
- Akkor minden rendben van asszonyom, semmi probléma! – vágta rá a műsorvezető.

A hívó akkor döbönt rá, kivel is beszél – valakivel, aki viccelődik borzalmas helyzetén, „műsort” csinál, és azonnal abba is hagyta a beszélgetést. Élete legsúlyosabb titkát tárta elő, beszélnie kellett valahol, azt is kockáztatva, hogy felismerik a hangját, és egy ilyen emberrel áll szemben.

„Akkor eszembe jutott – így emlékszik P. Tóth Béla –, hogy mi lelkészek a szószékről prédikálunk ugyan, de az emberek többsége be sem jön a templomba és féltett titkaikat rádiós szórakoztató műsorokban kell elmondaniuk. Úgy éreztem, az egyháznak igenis ki kell nyújtania a kezét a bajban lévő emberek felé.”

Gyökössy Endrét, Farkas Józsefet, Cseri Kálmánt, Molnár Miklóst és Szarka Miklóst maga mellé véve megkereste a Dunamelléki Református Egyházkerület akkori püspökét, Tóth Károlyt, hogy kérje egy telefon-lelkigondozói szolgálat indítását. Az emberek csupán tizenkét százalékának volt akkoriban telefonvonala, s a kommunizmus idején nem volt könnyű feladat egy egyházi telefonvonal elindítása, ahol szakmailag is felkészült hívő emberekkel lehet megbeszélni az emberi, családi, hitbeli kérdéseket. Isten azonban megáldotta az elhatározást, s négy évvel később P. Tóth Béla szakmai vezetésével elindulhatott az önkéntes szolgálat, kezdetben heti egy estén, öttől hétig fogadva a segélyhívásokat.

Felkészült önkéntesek a vonal végén

„Ma már minden nap, 17:00 és 01:00 között várják önkénteseink a hívásokat, négy éve pedig skype-os ügyeletet is tartunk” – mondja Révész Jánosné Abuczki Anikó, aki 1990-től a TLG missziós lelkésze, adminisztratív munkatársa. Az elmúlt három évtized a lassú, de folyamatos bővülésről szólt: a Református Missziói Központ egyik missziói ága lettek, kaptak egy lakást a református egyházból, így saját irodába költözhettek, s az önkéntesi kör bővülésével az ügyeleti idő is megnőtt napi nyolc órára.

Kezdetben kizárólag lelkészek végezték ezt az anonim szolgálatot, mostanra kibővült az önkéntesek köre, már például tanárok, egészségügyi dolgozók, nyugdíjasok is vannak az időről időre változó összetételű csapatban. *„A lelkészek nem győzik a sok feladatot, viszont ha nyugdíjba vonulnak, szívesen áldoznak időt erre a szolgálatra”* – mondja Révész Jánosné. Egyébként is nagyon nagy az önkéntesek fluktuációja: házasságkötés, költözés miatt szokták abbahagyni a szolgálatot, de tíz év alatt bele is lehet fáradni.

P. Tóth Béla, a TLG-misszió vezetője a '80-as évek elején Németországban és Angliában tanulmányozta a telefonos szolgálatok működését, hogy az ottani szakmai munkát a magyar viszonyokra alkalmazhassa. Itthon is komoly tanfolyam előzte meg az indulást, s rendszeresek a – segítő szakmákban nélkülözhetetlen – munkatársi találkozók, felvételik, továbbképzések. *„A lelkészek eleinte nem értették, miért van szükség a képzésre, hisz egyébként is emberekkel foglalkoztak – meséli Révészné Anikó –, de hamar rájöttek, hogy egész más helyzet telefonon keresztül kétségbeesett idegeneket meghallgatni és tanácsot adni nekik, mint személyesen beszélgetni valakivel, aki tanácsért jön a lelkészi hivatalba.”*

Az önkéntesek – Gyökössy Endre szavaival élve – szolgálat előtt „bemosakodnak”, kéri Istent, hogy tudjanak figyelni a hívókra, megtalálni a helyén mondott szavakat. Az ügyeleti idő leteltével ugyanilyen fontos a „kimosakodás” is, mikor leteszik a hallottakat Isten elé, s imádkoznak a segélykérőkért. Egy-egy nehéz élethelyzetet így is napokig hordoznak magukban. *„A kiégés ellen sokat segít a hit és segítenek az emberi kapcsolatok – magyarázza a lelkész – ezért van az, hogy minden önkéntesünk hívő, gyülekezeti háttérrel rendelkező keresztyén ember.”*

A hívó az első

A keresztyéni szeretet mellett a legtöbb segítőt még az empátia, a másokon segíteni akarás és a hála motiválja, mert korábban rajtuk is segítettek mások. *„Mindannyiunk életében akadnak olyan pillanatok, mikor úgy érezzük, hogy senkivel nem tudjuk megosztani terheinket, pedig éppen akkor lenne a legnagyobb szükségünk rá. Beszélni problémáinkról, megosztani valakivel érzéseinket, az első lépés a megoldás felé, de nem mindig könnyű megtalálni az erre megfelelő személyt. Ezért vagyunk mi – mondja az egyik önkéntes. – Itt ülünk és várjuk azok hívását, akik elcsüggedtek, elkeseredtek, akiknek barátra van szükségük.”*

Nemcsak lelki és kapcsolati válságba jutott emberek telefonálnak, sokan keresik őket lelkiismereti, hitbeli kérdésekkel és a magány elől menekülve is. Már a beköszönésükre felfigyelnek az emberek, s tudják, hogy hívő emberek hallgatják őket, de ez a bizonyoságtétel csak azokban az esetekben kerül előtérbe, ha a másik fél nyitott erre, hisz a beszélgetés során ő a hívó az első. Az a cél, hogy őt kimozdítsák kétségbeesett állapotából.

„Szabad-e elválni?” – ez volt a kérdése az egyik hívónak. Mint minden más esetben, az ügyeletes elmondta saját meggyőződését, de nyitva hagyta a kérdést. *„Nem szabad ráerőszakolnom álláspontomat, még ha hívő ember, akkor sem, mert minden eset annyira egyedi, s mindenkinek személyesen kell megharcolni Isten előtt a kérdést, hogy hogyan tovább ebben a válságban.”* Akit tudnak, azt tovább irányítják a megfelelő helyre: gyülekezetbe, ifjúsági közösségbe, a református házasság- és családsegítő szolgálathoz, a Bethesdába, problémától függően az épp megfelelő misszióhoz. *„Egy nagyon kedves, súlyos beteg öreg néni minden este felhívott minket, mert mi voltunk az egyetlen beszélgetőtársai – meséli egy másik önkéntes. – Nagyon megszerettük, de azért bátorítottuk, hogy keresse fel a helyi gyülekezeti közösséget is, ahova aztán el is kezdett járni. Később nagyon hálálkodott.”*

Persze nem minden hívás sikertörténet: a komolyabb lelki gondokkal küzdők többségének nincs pénze pszichológusra, a pszichiátriák pedig túlterheltek. A lipótmezei Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet bezárása óta sok orvosi eset, pszichés beteg hívja a lelki segélyvonalakat, s nem nagyon tudják hova küldeni őket. Gyakoriak a visszatérő telefonálók, akik abban bíznak, legalább itt meghallgatják őket. Egy jó beszélgetésnek mindenki örül, s megmozgat, ösztönzi a telefonálót, hogy saját sorsa jobbra fordulásában ő maga vegyen részt, keressen megoldást problémáira.

Karácsonykor ugyanúgy ügyelnek, mint máskor, tapasztalataik szerint nem az a legnehezebb időszak az évnek. Inkább tél végére, a bezártság érzése miatt fogy el az emberek türelme, valamint a halottak napja utáni időszakban telefonálnak sokan. A lelkes önkéntesek azonban nem akarnak kihagyni egy napot sem, mert mint mondják, bármikor jelentkezhet valaki, aki életveszélyben van. A 06-1-201-0011-es számot vagy a „lelkiigondozas01” skype-címet felhívva az emberek olyan beszédpartnerre találhatnak, aki valóban komolyan veszi őket, „odahajol hozzájuk”, és ha kell, „együtt szenved” velük, valós segítséget és jó tanácsot adva.

Telefonos lelki elsősegély a világban

A világ első lelki segélyvonalát Harry Warren baptista lelkész indította a 19. század végén az Amerikai Egyesült Államokban. Az első európai telefonos segélyszolgálatot anglikán keresztyének hozták létre 1953-ban Londonban. Önkéntesek ültek a vonal végén, várva a segélyhívásokat. Tíz év alatt hasonló szolgáltatást indítottak Berlinben, Zürichben, Rotterdamban, Oslóban, Brüsszelben és Párizsban is. 1967-ben létrejött a Lelki Elsősegélyszolgálatok Nemzetközi Szövetsége (IFOTES – International Federation of Telephonic Emergency Services). A nemzetközi ernyőszervezetnek tagja a református TLG-t és tucatnyi más magyarországi lelki segélyszolgálatot tömörítő Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetsége (LESZ) is. Szombatonként déltől éjfélig a református önkéntesek fogadják a LESZ központi, 116-123-as számára érkező hívásokat is.

Feke György, Reformátusok Lapja 2014. december 21-28.